

Smysl a fakticita

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1993](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1993](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 23. 3. 1993
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 23. 3. 1993

Smysl a fakticita

Stalo se zvykem fakticitu a její eventuelní smysl stavět proti sobě, a to především proto, že takový „smysl“ je chápán jako cosi subjektivního. „Objektivní“ smysl žádný neexistuje, „objektivní“ jsou jen fakta resp. fakticita, která je zpracována do podoby konstatovaných faktů. V pozadí za tímto způsobem myšlení je obrovský předsudek, tj. předčasný a proto nepromyšlený a nedomyšlený (nebo špatně, nesprávně domýšlený) „soud“. Především samo konstatování faktů se nikdy neobejde bez respektu k jistému smyslu, bez něhož nelze žádné faktum vůbec konstatovat. Za druhé ono tzv. konstatování „objektivního fakta“ znamená ve skutečnosti jen jeho vytržení s kontextu, který je ovšem také „faktický“ a k „fakticitě“ náleží. Za třetí o fakticita ještě nekonstatovaná, tj. – s Kantem řečeno – fakticita „o sobě“, zůstává nejen nekonstatovaná, ale mimo naše vědomí a nelze o ní říci vůbec nic – a zejména ne to, že „sama o sobě“ žádný smysl nemá. A jakmile ji konstatujeme, už ji zavlékáme do jistých smysl více méně majících kontextů. Pokud jsou tyto kontexty vadné, může se stát, že konstatovaná fakticita sedí jeví jako nesmyslná (a to právě proto, že byla vytržena z původních, faktických kontextů). SA tím se dostáváme k rozhodujícímu bodu: proč vůbec je fakticita stavěna do protivy vůči smyslu? Cožpak není možné, že vedle smyslu, který má něco jen pro nás, tedy vedle smyslu subjektivního, není možno zjišťovat a brát na vědomí také smysl, který to má pro někoho jiného, a smysl, který někdo jiný do věcí a událostí vnáší a vkládá a realizuje? Nemůžeme potom takový smysl považovat za „faktický“? Což nemá ptačí hnízdo „faktický“ smysl, a to nezávisle na nás a naší subjektivitě? Je okolnost, že to hnízdo má smysl pro dvojici ptáků ale jak víme, často potom i pro jiné ptáky), dostatečným důvodem k tomu, abychom řekli, že ten smysl je jen zdánlivý, jen subjektivní, domnělý? Což neplatí, že to hnízdo je „faktický“ něčím víc než materiál, z něhož bylo postaveno? Tak jsme si připravili půdu pro tvrzení, že je třeba rozlišovat mezi tím, když má něco smysl jen subjektivní a domnělý, a tím, kdy něco ten smysl opravdu má a je toho možno využít skutečným (faktickým) uplatněním.

(Berlín, 930323–1)